

การพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย

Development of Music Media for Preschool Children's Singing Lesson Set Based on Dalcroze Method

นิชาพิชญ พละบุรี^{1*} และประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์²

¹สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

²คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Nichapit Palaburee^{1*} and Prapansak Pum-in²

E-mail: Nicknichapitt@gmail.com¹, Prapansak@hotmail.com²

¹Art Education, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Thailand

²Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding author

Received: June 10, 2020 / Revised: August 25, 2020 / Accepted: August 26, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ และศึกษาความพึงพอใจจากการใช้สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลเด่นหล้าพระราม 5 จำนวน 7 คน ที่สมัครใจเข้ารับการเรียนร้องเพลง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือ สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดัลโครซ สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 บทสำคัญคือ การสอนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ, การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ ที่เกี่ยวกับจังหวะ (Rhythm), การออกเสียง, ระดับเสียง (Pitch) และความดัง-เบา (Dynamics) และความพึงพอใจจากการใช้สื่อการสอนร้องเพลงตาม

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย; พัฒนาสื่อการสอน; ดัลโครซ

แนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่ามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้
บทที่ 1 ($\bar{X} = 4.25, SD = 0.52$) บทที่ 2 ($\bar{X} = 4.17, SD = 0.65$) บทที่ 3 ($\bar{X} = 4.25, SD = 0.65$)
บทที่ 4 ($\bar{X} = 4.21, SD = 0.65$) บทที่ 5 ($\bar{X} = 4.21, SD = 0.57$)

Abstract

This research is the development of music media for a preschool singing lesson set based on the Dalcroze method. A qualitative research method was used in this research study. The key purposes of this research are to develop singing teaching media in accord with the Dalcroze method and to study their satisfaction levels after using this media with preschool children. The research sample consisted of seven kindergarten students from Denla Rama V School, who voluntarily attended singing lessons with the researcher. The tools used in this research were the media for singing instruction in accordance with the Dalcroze method, which was developed by the researcher and a satisfaction assessment form regarding the instructional media application. The statistics used included mean and standard deviation. The content of this teaching media was divided into five main chapters as follows: (1) a teaching music based on the Dalcroze method; (2) movement and rhythm; (3) movement and pronunciation; (4) movement and pitch; and (5) movement and dynamics based on the Dalcroze method. The satisfaction survey towards the use of instructional media according to the Dalcroze method revealed that every chapter had a high-level overview. The results are as follows: Chapter 1 ($\bar{X} = 4.25, SD = 0.52$); Chapter 2 ($\bar{X} = 4.17, SD = 0.47$); Chapter 3 ($\bar{X} = 4.25, SD = 0.65$); Chapter 4 ($\bar{X} = 4.21, SD = 0.65$); and Chapter 5 ($\bar{X} = 4.21, SD = 0.57$).

Keywords: Preschool Children; Development of Music Media; Dalcroze

บทนำ

การศึกษาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศได้ เพราะการศึกษาที่ดีจะเป็นการพัฒนาบุคคลในสังคมให้พัฒนาประเทศชาติต่อไป อนาคตของประเทศขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนในวันนี้ เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขันขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge based Economy) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการให้บริการทางการศึกษาเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อชีวิตในอนาคตของเด็ก เพราะการพัฒนาทุก ๆ ด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็กก่อนเป็นวัยแรกของชีวิต นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุประมาณ 6 ปี เป็นช่วงอายุที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญเติบโตของสมอง ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาในวัยต่อไป เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่ต้องการประสบการณ์ การฝึกหัด การค้นคว้าทดลอง การปลูกฝังอบรมเลี้ยงดู และเสริมสร้างพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโต เติบโตตามศักยภาพในช่วงแรกของชีวิตซึ่งจะปรากฏเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจะเติบโตเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดีคุณภาพได้ถ้าได้รับการปลูกฝังในช่วงนี้ (อมลวรรณ วีระธรรมโม, 2549) ดังที่กล่าวมาข้างต้น การให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ในช่วงอายุของเด็กปฐมวัยคือ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี เป็นสิ่งสำคัญที่สามารถต่อยอดไปถึงการพัฒนาด้านอื่น สังคม และประเทศในภายภาคหน้า เติบโตขึ้นไปเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ศักยภาพ และเป็นคนดี การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ทักษะทางดนตรีเป็นทักษะสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสามารถนำไปพัฒนาทักษะในหลาย ๆ ด้านให้กับเด็ก

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็กและเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย ดนตรีเป็นศิลปะบริสุทธิ์ซึ่งสื่อไปถึงจิตวิญญาณของเด็กได้โดยตรงดนตรีเป็นประสบการณ์ที่เด็กจะเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเอง เด็กทั่วไปมักจะชอบดนตรี จากผลการวิจัยพบว่า เด็กสามารถตอบสนองเสียงและดนตรีได้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเด็กมีการตอบสนองต่อเสียงดนตรี คือ ทารกในครรภ์จะมีการเต้นของหัวใจที่เร็วขึ้น เมื่อได้ยินเสียงเพลงดัง ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากที่ทารกคลอดออกมาจากครรภ์มารดาแล้วมีแนวโน้มที่จะชอบเพลงหรือดนตรีที่เขาได้ฟังประจำในขณะที่อยู่ในครรภ์ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2540) ดนตรีเป็นสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการสร้างเครือข่ายของเซลล์ประสาทของสมอง ทั้งการรับ-ส่ง ข้อมูลภายในกลุ่มของเซลล์ประสาทเอง และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา ให้มีการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กัน ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ทั้งทางด้านสติปัญญา การเรียนรู้ ความคิด อารมณ์ การแสดงออก สมาธิ และการทำงานของทุกระบบในร่างกาย

ในยุคปัจจุบันการเรียนการสอนดนตรีเป็นที่นิยมแก่ผู้ปกครองที่จะส่งเด็กที่มีอายุอยู่ในช่วงปฐมวัยเข้ารับการศึกษาฝึกฝนทักษะทางดนตรีในเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับจากครูผู้เชี่ยวชาญในด้านอุปกรณ์นั้น ๆ โดยเฉพาะการเรียนร้องเพลง เนื่องจากมีการประกวดหรือรายการโทรทัศน์ ที่นำเสนอการร้องเพลงในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ทำให้การเรียนการสอนร้องเพลงได้รับการสนใจอย่างมากจากผู้ปกครอง ซึ่งในเด็กปฐมวัยนั้นยังมีหลายปัจจัยเช่น ด้านการพูด การอ่าน การสื่อความหมายและการเข้าใจในกลัมนั้น ๆ ภายในร่างกายนั้นยังเป็นอุปสรรคในการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอนร้องเพลงจึงต้องให้ความสำคัญในรูปแบบของการสอนให้เหมาะสมและถูกวิธีเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อเส้นเสียงของเด็กในวัยนี้ เพราะเด็กในช่วงปฐมวัยจะมีพัฒนาการทางเส้นเสียงที่ยังไม่พร้อมต่อการร้องเพลงที่ต้องใช้เทคนิคขั้นผู้ใหญ่ดังเช่น ดวงใจ ทิวทอง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้เสียงขับร้องของเด็กเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนและมีความสับสนเสียงที่เสียงจะเสียได้ง่ายจากการ

ใช้เสียงอย่างผิดวิธี เนื่องจากสายเสียงของเด็กนั้นยังเจริญเติบโตไม่เต็มที่ จึงไม่ได้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานหนัก จึงเป็นเรื่องที่ทางการศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญในรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพได้อย่างถูกต้อง เพราะดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่เด็กสามารถเข้าถึงและตอบสนองได้โดยง่าย การเรียนการสอนร้องเพลงสำหรับเด็กในวัยนี้จึงจะเป็นเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่นเครื่องดนตรีในการประกอบจังหวะ และการสร้างสรรค์ทางการแสดงท่าทางประกอบดนตรีซึ่ง ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบชุดการสอนร้องเพลงตามแนวคิดของ ดาลโครซ (Dalcroze Method) ผู้ประพันธ์เพลงและนักดนตรีศึกษาชาวสวิส จากการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิธีสอนดนตรีที่เหมาะสมกับเด็กของดาลโครซ ทำให้ได้หลักการสำคัญในการสอนดนตรีให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจดนตรีได้ง่ายขึ้น หลักการของดาลโครซนั้น ให้เด็กได้เรียนรู้ทฤษฎีดนตรีต่าง ๆ พร้อมทั้งเสียง การเคลื่อนไหวและความรู้สึก ดาลโครซมีความเชื่อมั่นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของดนตรีเกือบทั้งหมดสามารถให้เด็กมีความเข้าใจได้โดยให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามความรู้สึกที่ได้ฟังจากเสียงขององค์ประกอบดนตรีนั้น ความเชื่อนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ดนตรีโดยการฟังและการเคลื่อนไหวประกอบดนตรีซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหูที่ได้ยินกับร่างกายที่ได้รับความรู้สึก และมีการเคลื่อนไหวเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ซึ่งทำให้เด็กมีความเข้าใจดนตรีซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมได้ดียิ่งขึ้นนอกจากนั้น การที่เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายไปตามจังหวะของเพลงทำให้เด็กมีการรับรู้เกี่ยวกับจังหวะซึ่งช่วยให้เด็กสามารถปฏิบัติดนตรีและร้องเพลงได้ถูกต้องตามจังหวะมากขึ้นด้วย (สมชาย อมะรักษ์, 2542)

วิธีการสอนตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method) มีความสอดคล้องไปกับพัฒนาการของเด็กในด้านทักษะการร้องเพลง และยังส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับพื้นฐานของดนตรีเพื่อพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ในขั้นต่อ ๆ ไปอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงที่ใช้แนวคิดตามแบบของ ดาลโครซ (Dalcroze Method) เพื่อนำมาบูรณาการในการเรียนการสอนดนตรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการใช้สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเด่นหล้า พระราม 5 ทั้งหมดจำนวน 1000 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 7 คน ที่สมัครใจเข้ารับการเรียนร้องเพลง ในปีการศึกษา 2562

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method) โดเน้นไปที่หลักการ Movement โดยแบ่งออกเป็น 5 บทเรียน ดังนี้

- บทที่ 1 การสอนดนตรีตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method)
- บทที่ 2 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับจังหวะ (Rhythm)
- บทที่ 3 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับวิธีการออกเสียง
- บทที่ 4 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับระดับเสียง (Pitch)
- บทที่ 5 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับความตึง-เบา (Dynamics)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ พัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method)
2. ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจจากการพัฒนาสื่อการสอนทางทักษะการร้องเพลง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางให้กับครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ได้เลือกใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสอนร้องเพลง ที่โดยการใช้สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method) ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะด้านดนตรี และเกิดความพึงพอใจในสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method)
2. แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method)
  - 1.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้พัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method)

1.2 นำข้อมูลหลักการ ทฤษฎีที่ศึกษาค้นคว้ามาพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิด ดาลโครซ (Dalcroze Method) โดยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของงานวิจัยและสอดคล้องกับ นิยามศัพท์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้

1.3 หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ของเด็กปฐมวัย แล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ ดร. กฤษกร อ่อนละมูล, ดร. นวเทพ นพสุวรรณ และ ดร. ปิณณพัสตร์ ธรรมรัตน์ ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาภายในสื่อการสอน ว่ามีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของงานวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้ เพียงพอที่จะนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ โดยใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) เชิงเนื้อหาโดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence-IIOC) ของสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) พิจารณาคัดเลือกจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ที่มีค่ามากกว่า 0.5

ตาราง 1

ผล (IOC) ของบทที่ 1 การสอนดนตรีตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method)

หัวข้อ/ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
เนื้อหาความรู้	1	1	1
ภาพประกอบ	1	1	1
กิจกรรมในชั้นเรียน	1	1	1
แบบฝึกหัด	1	1	1

ตาราง 2

ผล (IOC) ของบทที่ 2 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับจังหวะ

หัวข้อ/ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
เนื้อหาความรู้	1	1	1
ภาพประกอบ	1	1	1
กิจกรรมในชั้นเรียน	1	1	1
แบบฝึกหัด	1	1	1

ตาราง 3

ผล (IOC) ของบทที่ 3 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับวิธีการออกเสียง

หัวข้อ/ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
เนื้อหาความรู้	1	1	1
ภาพประกอบ	1	1	1
กิจกรรมในชั้นเรียน	1	1	1
แบบฝึกหัด	1	1	1

ตาราง 4

ผล (IOC) ของบทที่ 4 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับระดับเสียง

หัวข้อ/ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
เนื้อหาความรู้	1	1	1
ภาพประกอบ	1	1	1
กิจกรรมในชั้นเรียน	1	1	1
แบบฝึกหัด	1	1	1

ตาราง 5

ผล (IOC) ของบทที่ 5 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับความดัง-เบา

หัวข้อ/ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3
เนื้อหาความรู้	1	1	1
ภาพประกอบ	1	1	1
กิจกรรมในชั้นเรียน	1	1	1
แบบฝึกหัด	1	1	1

1.4 นำผลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ระบุไว้

2. แบบประเมินความพึงพอใจจากการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method)

2.1 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) โดยศึกษาจากเอกสาร และตำราต่าง ๆ ประกอบ

2.2 ดำเนินการสร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) โดยการประเมินมีการแบ่งระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 แปลความหมายได้ว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 แปลความหมายได้ว่า มีความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 แปลความหมายได้ว่า มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 แปลความหมายได้ว่า มีความพึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 แปลความหมายได้ว่า มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับเด็กนักเรียน เป็นรูปแบบของมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 โดยครูจะเป็นผู้อ่านคำถามและให้เด็กตอบ โดยใช้สติ๊กเกอร์รูปดอกทานตะวันนำไปติดบริเวณช่องคะแนนที่มีความพึงพอใจ แบ่งออกเป็นบทเรียน 5 บท บทเรียนละ 4 หัวข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลเอกสารเพื่อพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method)
2. นำสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อหาความพึงพอใจ
3. นำข้อมูลที่ได้จากพัฒนาสื่อการสอนมาเก็บรวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทาสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 5 บทสำคัญ คือ การสอนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ, การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ ที่เกี่ยวกับจังหวะ (Rhythm), การออกเสียง,

ระดับเสียง (Pitch) และความตึง-เบา (Dynamics) ระยะเวลาที่ใช้ ประมาณ 3 เดือน บทเรียนละ 2 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น ครั้งละ 1 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ โดยจัดตารางการใช้สื่อการสอนไว้ ดังนี้

ตาราง 6

แสดงกิจกรรมการสอนโดยใช้สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method)

เดือนที่	ครั้งที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการสอนเรื่อง
1	1	1. เนื้อหาความรู้	บทที่ 1 การสอนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) 1. กิจกรรมยูริธึมมิก (Eurhythmics) 2. กิจกรรมฝึกทักษะการฟัง (Solfage) 3. กิจกรรมสร้างสรรค์ทางดนตรี (Improvisation)
		2. กิจกรรมในชั้นเรียน	
	2	1. กิจกรรมในชั้นเรียน	
		2. แบบฝึกหัด	
		3. แบบประเมินความพึงพอใจ	
	3	1. เนื้อหาความรู้	
2. กิจกรรมในชั้นเรียน			
4	1. กิจกรรมในชั้นเรียน	บทที่ 2 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับจังหวะ (Rhythm) 1. ค่าของตัวโน้ต 1.1 โน้ตตัวดำ (Quarter note) 1.2 โน้ตตัวขาว (Half note) 1.3 โน้ตตัวกลม (Hole note)	
			2. แบบฝึกหัด
			3. แบบประเมินความพึงพอใจ
2	5	1. เนื้อหาความรู้	บทที่ 3 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับวิธีการออกเสียง 1. การหายใจ 1.1 การหายใจเข้า 1.2 การหายใจออก 2. การออกเสียงสระ 2.1 สระอา 2.2 สระอี 2.3 สระโอ 2.4 สระอุ
		2. กิจกรรมในชั้นเรียน	
	6	1. กิจกรรมในชั้นเรียน	
		2. แบบฝึกหัด	
		3. แบบประเมินความพึงพอใจ	

ตาราง 6 (ต่อ)

เดือนที่	ครั้งที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	สื่อการสอนเรื่อง
	7	1. เนื้อหาความรู้ 2. กิจกรรมในชั้นเรียน	บทที่ 4 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับระดับเสียง (Pitch) 1. ระดับเสียง 1.1 เสียงต่ำ 1.2 เสียงสูง
	8	1. กิจกรรมในชั้นเรียน 2. แบบฝึกหัด 3. แบบประเมินความพึงพอใจ	2. สเกล (Scale) 2.1 โน้ตตัวโด (C) 2.2 โน้ตตัวเร (D) 2.3 โน้ตตัวมี (E) 2.4 โน้ตตัวฟา (F) 2.5 โน้ตตัวซอล (G)
3	9	1. เนื้อหาความรู้ 2. กิจกรรมในชั้นเรียน	บทที่ 5 การเคลื่อนไหวตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ที่เกี่ยวกับความ ดัง - เบา (Dynamics) 1. สัญลักษณ์ความดังเสียง 1.1 เสียงเบา (p) 1.2 เสียงค่อนข้างเบา (mp) 1.3 เสียงค่อนข้างดัง (mf) 1.4 เสียงดัง (f)
	10	1. กิจกรรมในชั้นเรียน 2. แบบฝึกหัด 3. แบบประเมินความพึงพอใจ	1.5 เสียงเบาไปดัง (Crescendo) 1.6 เสียงดังไปเบา (Decrescendo)

2. การดำเนินการหาความพึงพอใจจากสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ จากแบบประเมินความพึงพอใจ โดยจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนดนตรีเดี่ยว จำนวนเด็ก 7 คน จากโรงเรียนอนุบาลเด่นหล้าพระราม 5 ที่สมัครใจเข้ารับการเรียนร้องเพลงกับผู้วิจัย จากการวิจัย พบว่า เด็กมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สื่อการสอน 5 บทเรียน ในแต่ละบทจะประกอบไปด้วย 4 หัวข้อ คือ เนื้อหาความรู้, ภาพประกอบ, กิจกรรมในชั้นเรียน และแบบฝึกหัด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตาราง 7

ผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินความพึงพอใจ

รายละเอียด	$\bar{x}$	SD	ผลการประเมิน
บทที่ 1	4.25	0.52	มาก
บทที่ 2	4.17	0.47	มาก
บทที่ 3	4.25	0.65	มาก
บทที่ 4	4.21	0.65	มาก
บทที่ 5	4.21	0.57	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับการพัฒนาของเด็กในระดับปฐมวัย เพราะเป็นช่วงวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้ดนตรีด้วยสัญลักษณ์ได้ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดของการเรียนรู้ที่ไม่สามารถวิเคราะห์โน้ตดนตรีที่เป็นสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนเท่ากับเด็กที่อยู่ในวัยโตกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2545) ได้กล่าวไว้ว่าสติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตามวัยดังนี้ อายุ 0-2 ปี เป็นขั้นการเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส จะมีความคิดตามการรับรู้และการกระทำ อายุ 2-7 ปี เริ่มเรียนรู้สัญลักษณ์และการใช้เหตุผล อายุ 7-11 ปี เด็กสามารถสร้างภาพในใจ คิดย้อนกลับและเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น อายุ 5-11 ปี สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดตั้งสมมติฐานได้ พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่แน่นอนเป็นระยะเวลานานและสามารถอธิบายเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการพัฒนาสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) จึงช่วยให้ผู้เรียนระดับปฐมวัยเข้าใจสัญลักษณ์ทางดนตรีได้ด้วยการใช้ทักษะทางด้านร่างกาย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนซึมซับการเรียนรู้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับช่วงวัยของเขาได้อย่างดี อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาการของเด็กจะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กมีความพร้อมในกระบวนการพื้นฐานทั้งสองอย่างนั่นคือ วุฒิภาวะและการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการทั้งสองอย่างนี้ ต้องมีการดำเนินการที่สอดคล้องกันจึงจะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก (วรรณรัตน์ เป็ยนเปี่ยมสิน, 2553)

สื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) สามารถนำไปใช้เป็นกิจกรรมหลักของการร้องเพลงในระดับปฐมวัยได้อย่างดี เพราะเด็กในวัยนี้มีช่วงเสียง และลักษณะการร้องที่ไม่เหมือนในเด็กโต หรือ ผู้ใหญ่ กล่าวคือ มีช่วงเสียงที่จำกัด และร่างกายยังอยู่ในช่วงของการพัฒนาการเจริญเติบโต ทางร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กยังมีขีดจำกัดอยู่มาก รวมถึงเส้นเสียงที่ใช้ในการเปล่งเสียง ดังนั้นกิจกรรม

การร้องเพลงของเด็กจึงไม่ควรให้เด็กใช้เสียงอย่างหนักหรือแผ่วเกินไป สอดคล้องกับ ดวงใจ ทิวทอง (2560) กล่าวว่า ทั้งสองรูปแบบล้วนเป็นการทำลายเสียง ไม่ควรให้สายเสียงของเด็กถูกใช้อย่างหนักหน่วงดังเช่นเสียงผู้ใหญ่ ไม่ควรให้เด็กเลียนเสียงผู้ใหญ่ เพราะนั่นคือการโหมใช้สายเสียงอย่างผิดวิธี และทำให้เกิดการยึดกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ในกล่องเสียงอย่างหนักจนเสียงเสีย รวมทั้งทำให้การทำงานของขากรรไกร ลิ้นและช่องคอหอยเกิดอาการเกร็ง ผลลัพธ์ที่ได้คือ เสียงจะเสียไปอย่างถาวรโดยเฉพาะหากถูกกระทำเช่นนั้น ในวัยแรก กล่าวคือลักษณะกิจกรรมของการเปล่งเสียงของเด็กควรไปเป็นอย่างไรธรรมชาติ ไม่ฝืนธรรมชาติ ให้เด็กเลียนเสียงแบบผู้ใหญ่ เข้าใจในการเจริญเติบโตของเด็กปล่อยให้การออกเสียงพัฒนาไปตามลำดับของการเจริญเติบโต

นอกจากเงื่อนไขทางด้านสรีระร่างกายของเด็กปฐมวัยแล้ว ประเด็นในเรื่องความรู้สึกและอารมณ์ ก็เป็นส่วนสำคัญที่ผู้สอนควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง การร้องเพลงสำหรับเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนอยู่เป็นอย่างมาก เด็กจะได้รับความเพลิดเพลิน ในการเรียนการสอน ถือว่าเป็นการได้รับความรู้พร้อมกับความสนุกสนานไปด้วย เสริมสร้างการพูดการออกเสียงทราบความหมายของคำและประโยค ฝึกให้เด็กมีความกล้าแสดงออก กล้าที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างสัมพันธ์ปรับตัวกับให้สามารถทำงานร่วมกันกับผู้คนรอบข้างทำให้มีจิตใจที่อ่อนโยน และมีร่างกายแข็งแรงจากการสร้างกล้ามเนื้อเมื่อออกท่าทางประกอบไปกับบทเพลงอีกด้วย ประโยชน์ของการร้องเพลงไว้ว่า การร้องเพลงก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความเจริญงอกงาม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2538)

2. ผู้เรียนในระดับปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียนดนตรีด้วยสื่อการสอนร้องเพลงตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) เนื่องจากในช่วงวัยนี้จะมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัส คือ การมองเห็น การฟัง การสัมผัส การชิมและการดม ทำให้เกิดความรู้สึกและการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนดนตรีตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ดนตรีโดยใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว จึงสอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่ง ดังที่ โทมัส อาร์ เมอร์ (2535) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน โดยแบ่งออกเป็นการแสดงพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (gross motor behavior) พัฒนาการด้านนี้เป็นความสามารถของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหวเป็นความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ พฤติกรรมด้านภาษา (language behavior) พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมด้านการสื่อสาร เช่น การแสดงออกทางใบหน้า การใช้วัยวะต่าง ๆ พฤติกรรมด้านสังคม และนิสัยส่วนตัว (personal social behavior) พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมการตอบสนองต่อการฝึกหัดในสังคมต่าง ๆ และพฤติกรรมด้านการปรับตัว (adaptive behavior) พฤติกรรมกลุ่มนี้ครอบคลุมทางด้านความเชื่อมโยงของการใช้มือ สายตา จึงกล่าวได้ว่า การเรียนดนตรีและการจัดกิจกรรมทางดนตรีตามแนวทางของดัลโครซ (Dalcroze Method) จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาดนตรีในระดับปฐมวัย และสามารถวางแนวทางการสอน การสร้างสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนดนตรีของเด็กได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) จำเป็นจะต้องใช้พื้นที่ในการเรียนการสอนที่กว้างพอที่จะทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างพอเหมาะ หากมีข้อจำกัดในสถานที่ผู้สอนจะต้องปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานที่และครอบคลุมกับเนื้อหาบทเรียน
2. เนื่องจากการเรียนการสอนของผู้วิจัยเป็นคอร์สการสอนดนตรีเดี่ยวหลังเลิกเรียน มีบางครั้งและผู้ปกครองมารับเด็กนักเรียนกลับก่อน หรือบางครั้งเกิดโรคระบาดในเด็ก คือโรคมือเท้า ปาก ทำให้ทางโรงเรียนจำเป็นต้องงดการเรียนการสอน ทำให้การสอนไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงต้องคุยกับผู้ปกครองให้ละเอียดเรื่องการนัดสอนชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. ในการเก็บข้อมูลหาความพึงพอใจในเด็กปฐมวัยอาจจะต้อง ทำการวิจัยในเด็กที่มีอายุ 5-6 ปี ขึ้นไป หรือเด็กที่มีการสื่อสารได้ชัดเจน หากเด็กยังไม่สามารถสื่อสารได้อาจจะทำให้การวิจัยคลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยขั้นต่อไป ควรเพิ่มความน่าสนใจ กระชับ เข้าใจง่าย ในบทเรียนที่เกี่ยวกับเนื้อหามากขึ้น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนนักเรียนในคลาสเรียน หรือจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อนร่วมชั้น เพราะการเรียนการสอนตามแนวคิดดัลโครซ (Dalcroze Method) ในหลายกิจกรรมจะสมบูรณ์มากขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น

เอกสารอ้างอิง

- ณรุทธ์ สุธงจิตต์. (2538). *สังคีตนิยม: ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ ทิวทอง. (2560). *อรรถบทการขับร้อง: กระบวนแบบและนวัตกรรมการขับร้อง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- ทิตนา เขมมณี. (2545). *กระบวนกรเรียนรู้: ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหาข้อใจ = Learning process*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ พว.
- โทมัส อาร์ เมอเร. (2535). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ภาควิชาจิตวิทยา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2540). *ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ภาพอนาคตของโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กลุ่มงานบริหารและจัดการศึกษา.

- วรรณรัตน์ เปียนเปี่ยมสิน. (2553). การศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการจัดกิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวตามแนวคิดของคาร์ลออ์ฟ. ปรินซ์นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย อเมะรักษ์. (2542). ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย. กาญจนบุรี: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, โปรแกรมวิชาดนตรี.
- อมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). การเล่น กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ, 5(1), 77-87.